

**ВІДГУК**  
**ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**  
**на дисертаційну роботу Стахурської Світлани Василівни**  
**на тему**  
**«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ**  
**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА»,**  
**подану на здобуття**  
**ступеня доктор філософії за спеціальністю 073 – менеджмент**

**Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.** Управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства представляє собою комплекс заходів, спрямованих на збільшення знань, навичок, талантів та інтелектуальних ресурсів персоналу для досягнення стратегічних цілей підприємства. Основні аспекти управління інтелектуальним потенціалом підприємства включають: стратегічне планування, рекрутинг персоналу, навчання та розвиток, створення сприятливих умов в навколишньому середовищі компанії, забезпечення доступу до інформаційних ресурсів, стимулювання інноваційності, моніторинг, управління змінами.

Для підтримки інтелектуального потенціалу та його розвитку створюються програми підтримки та розвитку для нових співробітників, які допомагають їм ставати частиною колективу та вдосконалювати свої навички. Також необхідна співпраця зі спеціалістами та консультантами з зовнішніх організацій для отримання нових знань та поглядів, що сприятимуть розвитку інтелектуального потенціалу.

Використання інноваційних методів навчання, таких як групові вправи, ігри та кейс-стаді, для стимулювання креативності та інтелектуального розвитку персоналу. Забезпечення співробітникам можливості для розвитку особистості та вирішення особистих питань, що сприятиме підвищенню їхньої продуктивності та задоволеності від роботи.

Розвиток корпоративної культури, яка сприяє інноваціям, творчості та обміну знаннями серед персоналу, а також створення системи управління знаннями, яка забезпечує доступ персоналу до необхідної інформації та знань.

Управління розвитком інтелектуального потенціалу є важливим елементом стратегії підприємства, оскільки воно сприяє підвищенню конкурентоспроможності, інноваційності та стійкості у змінному бізнес-середовищі. Загальна мета управління розвитком інтелектуального потенціалу полягає в створенні конкурентоспроможного підприємства, здатного ефективно використовувати свої інтелектуальні ресурси для досягнення стратегічних цілей і успішної адаптації до змін у бізнес-середовищі. Це і зумовило актуальність та практичне значення дисертаційної роботи Стахурської Світлани Василівни «Управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства».

Робота виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету, зокрема за темами: «Інноваційне підприємництво та забезпечення гармонійного розвитку економіки України» (державний реєстраційний номер 0121U111077), в межах якої дисертанткою підготовлено розділ «Посилення інтелектуалізації виробничо-комерційних процесів господарських суб'єктів»; «Управління конкурентоспроможністю в підприємстві» (державний реєстраційний номер 0123U103460), в межах якої досліджено напрями розвитку інтелектуального потенціалу підприємства.

**Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій.** Структура дисертації є логічною, кожен із її розділів супроводжуються відповідними висновками. Розв'язання поставлених завдань базується на результатах аналізу широкого кола джерел, які репрезентують західну і вітчизняну наукову думку та оприлюднені в наукових публікаціях здобувачки.

Оцінюючи дисертаційне дослідження Стахурської С.В., насамперед слід відзначити досить вдалий вибір методологічного інструментарію, що дозволив забезпечити цілісність, міжгалузевий характер і логічний виклад матеріалу. Використання в роботі діалектичного методу, методів теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу, наукової абстракції, декомпозиції та інших дозволило автору виявити ключові суперечності, причинно-наслідкові зв'язки, умови вирішення нагальних проблем, що стосуються управління розвитком інтелектуального потенціалу; реалізувати авторське бачення процесу функціонування інтелектуального потенціалу,

можливостей максимального використання реальних та потенційних ресурсів у цьому процесі.

У дисертації здійснено вдалу спробу дослідити інструментарій оцінювання ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, який, на відміну від існуючих, охоплює систематизовані критерії, показники і методи їхнього розрахунку в межах управління інтелектуальною власністю, розвитком особистісного інтелектуального потенціалу та рівня цифровізації, що розширює методичну основу в аналітичних оцінках та дало змогу виявити інтелектуальні резерви підвищення ефектів.

Обґрунтовано методичний підхід до оцінювання ефективності використання інструментів брендингу в процесі формування системи управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, який, на відміну від існуючих, базується на обґрунтуванні вибору комплексу інструментарію брендингу встановленого на основі експертного оцінювання та визначення рівня таксономічного показника.

Дисертаційна робота Стахурської С. В. є інноваційним дослідженням, яке на високому науковому рівні започатковує вивчення нових проблем економічної науки і практики в сфері дослідження інтелектуального потенціалу. Воно викликає справжній інтерес у фахівців-економістів та менеджерів, адже містить цікавий емпіричний і фактологічний матеріал, важливі висновки щодо. Матеріали роботи можуть бути використані в подальших дослідженнях проблем формування системи вдосконалення інтелектуального потенціалу.

**Структура та основні наукові результати дисертації.** Слід відмітити структуру роботи, послідовність та аргументованість положень дисертації. В дисертації досліджено та систематизовано теоретичні підходи, понятійно-категоріальний апарат і методологічний інструментарій, якими оперує автор, і які пояснюють особливості управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства.

У першому розділі (с. 10-60) досліджено понятійно-категоріальний апарата дисертаційної роботи, аналізується поточна дослідницька ситуація, теоретичні основи і методика дослідження, а також визначаються обсяги, напрямки і спрямованість даного дослідження. Зокрема, в роботі

розглядаються поняття інтелектуального потенціалу як об'єкта управління в системі менеджменту і акцентується увага на визначенні і розвитку процесу формування інтелектуального потенціалу підприємства. На основі комплексного аналізу відповідної наукової літератури, проведено відповідні дослідження теоретичних аспектів розвитку інтелектуального потенціалу.

У другому розділі аналізується поточна ситуація управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємств. Зокрема, наведено обґрунтування векторів удосконалення управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства на основі формування інтелектуального капіталу, які, на відміну від існуючих, розширюють можливості для підвищення інтелектуалізації праці та генерування інтелектуальної доданої вартості (с. 62-106).

Третій розділ присвячено побудові моделі управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, дія якої направлена на підвищення інноваційності підприємства, а також генерування інтелектуальної доданої вартості, що досягається завдяки поєднанню системи моніторингу і прогнозування, здатної передбачати потенційні точки виникнення запиту на інтелектуальні ресурси, із чинниками системи управління, яка включає цілі, принципи, критерії і методи впливу, і механізмом управління процесами інтелектуалізації праці в умовах ринкового середовища, доповненого фактором цифровізації (с. 121-168).

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг основного тексту становить 166 сторінок, включаючи 24 таблиці та 51 рисунок. Робота містить 34 додатки на 34 сторінках. Список використаних джерел налічує 266 найменувань і розміщений на 32 сторінках. За змістом, структурою та оформлення дисертація повністю відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

**Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації.** Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дало змогу виокремити елементи наукової новизни у сформульованих автором положеннях дисертаційної роботи, серед яких найбільший науковий інтерес становлять наступні:

Розроблено модель системи управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, дія якої направлена на підвищення інноваційності

підприємства, а також генерування інтелектуальної доданої вартості, що досягається завдяки поєднанню системи моніторингу і прогнозування, здатної передбачати потенційні точки виникнення запиту на інтелектуальні ресурси, із чинниками системи управління, яка включає цілі, принципи, критерії і методи впливу, і механізмом управління процесами інтелектуалізації праці в умовах ринкового середовища, доповненого фактором цифровізації.

Удосконалено методичний підхід до оцінювання ефективності використання інструментів брендингу в процесі формування системи управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, який, на відміну від існуючих, базується на обґрунтуванні вибору комплексу інструментарію брендингу встановленого на основі експертного оцінювання та визначення рівня таксономічного показника. Це дає змогу підвищити ефективність використання інструментарію брендингу та оптимізувати прийняття управлінських рішень.

Розроблено понятійний апарат через уточнення дефініцій: «інтелектуальний потенціал підприємства» як можливості створювати інтелектуальну додану вартість шляхом налагодження виробництва та комерціалізації інтелектомісткої продукції, що забезпечує інноваційний розвиток бізнесу; «управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства» як систематизованих процесів інтелектуалізації виробничо-комерційних процесів з метою генерування інтелектуальної доданої вартості та забезпечення інноваційного розвитку бізнесу. Це дозволило розширити термінологічне поле в теорії управління за сутністю, змістом і результатом.

Набуло подальшого розвитку обґрунтування векторів удосконалення управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства на основі формування інтелектуального капіталу, які, на відміну від існуючих, розширюють можливості для підвищення інтелектуалізації праці та генерування інтелектуальної доданої вартості.

**Практична цінність результатів дослідження.** Положення та висновки дисертаційної роботи є системою заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства на підприємствах молокопереробної промисловості.

Синтезовані у дисертації теоретико-методичні домінанти управління

розвитком інтелектуального потенціалу підприємства впроваджено в практичну діяльність таких суб'єктів господарювання: ПрАТ «Тернопільський молокозавод», яке реалізувало пропозиції щодо удосконалення системи управління розвитком інтелектуального потенціалу на основі формування інтелектуального капіталу та механізму управління процесу інтелектуалізації праці (довідка № 228 від 21.09.2023 р.), ТОВ «Молокозавод «Самбірський», де застосовано пропозиції щодо методичного підходу при обґрунтуванні вибору комплексу інструментарію брендингу (довідка № 153 від 20.07.2023 р.), фермерське господарство «Білак», яким застосовано пропозиції щодо покращення процесів формування та використання інтелектуальних складових забезпечення конкурентоспроможності та методики оцінювання ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу (довідка № 11 від 13.08.2023 р.).

Основні теоретико-методичні положення, обґрунтовані у дисертаційній роботі, використано у навчальному процесі ЗУНУ при викладанні дисциплін «Підприємництво», «Інноваційне підприємництво», «Управління інноваційною діяльністю», «Економіка та організація торгівлі» (довідка № 126-26/1869 від 07.09.2023 р.).

**Аналіз публікацій автора за темою дисертаційного дослідження.** Основні теоретичні положення і висновки дисертаційної роботи опубліковано в 15 наукових працях, зокрема 6 у фахових виданнях України, 1 стаття у виданнях, включених до наукометричних баз даних Scopus, решта публікацій – інші видання та матеріали наукових конференцій. Опубліковані автором наукові праці достатньо повно відображають результати проведених наукових досліджень. Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно.

**Дискусійні положення та зауваження до роботи.** Варто зауважити, що динамічний предмет дослідження зумовлює низку дискусійних положень, що потребують подальшого обговорення. До них, зокрема, треба віднести такі:

По-перше, розглядаючи основні дефініції щодо визначення поняття «інтелектуальний потенціал підприємства» (табл.1.1), авторка залишає поза увагою дослідження закордонних науковців відносно цього питання. Крім того, доцільно було б не лише подати хронологію основних визначень, а й визначити групи основних ідей, які були закладені при формуванні вказаних трактувань.

По-друге, розглядаючи в п 1.2 механізм управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, авторка не досліджує вплив зовнішнього середовища на окремі елементи механізму та не наводить позитивних та негативних аспектів його впливу. Врахування зазначено зауваження дозволило б значно підвищити рівень роботи.

По-третє, необхідно відмітити, що авторка досить вдало проводить моделювання виявлення резервів підвищення коефіцієнта інтелектуальної доданої вартості для досліджуваних підприємств, проте порівняння одержаних результатів дослідження з іншими галузями значно б підсилило позитивне враження від роботи.

По-четверте, в підрозділі 3.2 дисертаційної роботи авторка наводить «Методичний підхід до оцінювання ефективності використання інструментів брендингу в процесі формування системи управління інтелектуальним потенціалом підприємства», але слід зазначити, що деякі його елементи можливо підсилити математичним обґрунтуванням.

По-п'яте, в підрозділі 3.3. дослідження авторка наводить звертає увагу на резерви покращення управління інтелектуальним потенціалом підприємства на основі побудови прогнозних моделей. Представлені результати дослідження доцільно порівняти з аналогічними дослідження інших галузей для виявлення збігів та формування загального комплексного підходу.

Наведені дискусійні положення не впливають на високу оцінку дисертаційного дослідження Стахурської Світлани Василівни, не знижують його наукової та практичної цінності. Висловлені побажання спрямовані на привернення уваги дисертанта до ще не повністю досліджених аспектів наукової проблеми.

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації мають достатнє теоретичне, методологічне та емпіричне обґрунтування. Це обумовлене великою кількістю проаналізованих здобувачем джерел, апробацією результатів дослідження на науково-практичних конференціях, а також використанням сучасних методів дослідження.

### **Загальний висновок**

Тема дисертації є актуальною, її структура є добре продуманою, а матеріал викладений логічно та послідовно. Отримані в роботі наукові

результати в сукупності розв'язують важливу наукову проблему. Дисертація написана українською мовою та оформлена відповідно до діючих положень, норм і правил встановлених Міністерством освіти і науки України.

Дисертаційна робота «Управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства» повністю відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Автор дисертаційної роботи Стахурська Світлана Василівна заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування»).

**Офіційний опонент:**

**професор кафедри економіки**

**та підприємництва**

**ім. проф. І.М. Брюховецького**

**Сумського національного**

**аграрного університету**

**доктор економічних наук, професор**

*Щербак В.*

**Валерія ЩЕРБАК**

